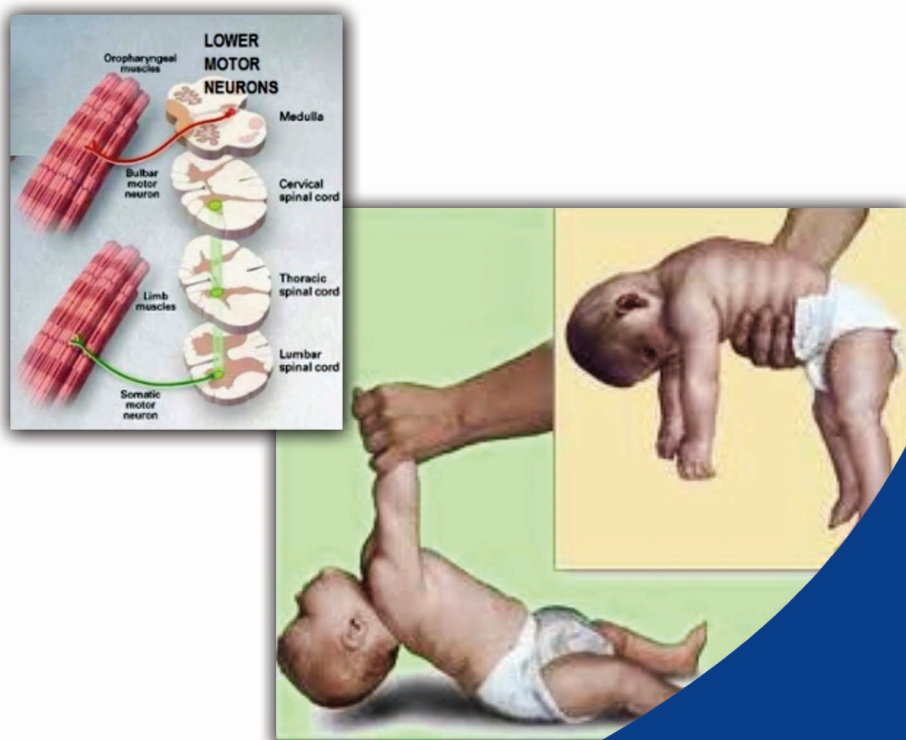

مجموعه کتاب‌های راهنمای مداخلات زودرس در اختلالات تکامل حرکتی کودکان

مداخلات تکامل حرکتی به هنگام در اختلالات

نورون محرکه تحتانی در کودکان خردسال

Early Developmental Interventions in Lower Motor Neuron Disorders in Young Children

By: Nahid Rahmani
Zahra Nobakht
Masoud Gharib
Roshanak Vameghi
Farhood Saeed Ershadi
Shervin Badv
Nikta Hatamizadeh

این کتاب که با هدف ارائه دستورالعمل (یا پروتکل)ی برای مداخلات به هنگام در اختلالات تکامل حرکتی در کودکان دچار مشکلات نورون محرکه تحتانی تهیه و تدوین شده است، دارای بخشهایی بدین شرح است: پس از ارائه تعاریف و معرفی گروه هدف این مداخلات و مروری اجمالی بر سبب شناسی، تشخیص‌های افتراقی، علایم عمومی، و روش‌های ارزیابی آزمایشگاهی، پاراکلینیک و عملکردی، مداخلات درمانی ارائه شده‌اند. مداخلات درمانی برای هر یک از مهمترین علامت‌های همراه با آسیب‌های نورون محرکه تحتانی (هایپوتونیا، ضعف عضلانی، کاهش دامنه حرکتی، اختلال تنفس، اختلال در کنترل پوسچر، اختلال تحرک، و اختلال تعادل) با ذکر گروه هدف درمان، تعریف علامت، شیوه‌های ارزیابی علامت، تکنیک‌های مورد استفاده برای مداخله، ابزارها و شرایط مورد نیاز برای مداخله، و نهایتاً شرح گام به گام پیاده‌سازی تکنیک‌های ذکر شده برای درمان علامت مورد نظر، همراه با مثال‌های عملی و کاربردی ارائه گردیده است. در پایان یک فلوجارت یا الگوریتم برای نمایش اقدامات گام به گام برای کودکی که با تشخیص ضایعه نورون محرکه تحتانی به تراپیست مراجعه کرده است، ارائه شده است. در پیوست‌های این کتاب نیز شرح کامل‌تری از برخی بیماری‌های مهم و شایع‌تر ایجاد کننده این اختلال و نیز توضیح دقیق‌تر آزمون‌های ضروری، و نهایتاً توضیحاتی در خصوص ارتزهای مورد استفاده در این دسته از اختلالات، قابل دستیابی است.

انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و توانبخشی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۸۹-۹۵-۳

قیمت: ۱۹۰۰۰۰ ریال

پدیدآورندگان: دکتر ناهید رحمانی - دکتر زهرا نوبخت
دکتر مسعود غریب - دکتر روشنگر وامقی - دکتر نیکتا حاتمی‌زاده
دکتر فرهود سعید ارشادی - دکتر شروین بدو

9 786229 589953

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

"مجموعه کتاب‌های راهنمای مداخلات زودرس
در اختلالات تکامل حرکتی کودکان"

مداخلات تکامل حرکتی به هنگام در اختلالات نورون محرکه تحتانی در کودکان خردسال

مؤلفین:

مؤلفین: دکتر ناهید رحمانی - دکتر زهرا نوبخت
دکتر مسعود غریب - دکتر روشنگر وامقی - دکتر نیکتا حاتمی‌زاده
دکتر فرهود سعید ارشادی - دکتر شروین بدو

عنوان و نام پدیدآور	: مداخلات تکامل حرکتی به هنگام در اختلالات نورون محرکه تحتانی در کودکان خردسال / مؤلفین ناهید رحمانی ... [و دیگران] ؛ ویراستار آتوما فروحی.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۰ص: مصور، جدول.
فروست	: مجموعه کتاب‌های راهنمای مداخلات زودرس در اختلالات تکامل حرکتی کودکان.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۸۹۹-۵-۳
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
یادداشت	: مؤلفین ناهید رحمانی، زهرا نوبخت، مسعود غریب، روشنگ وامقی، نیکتا حاتمی‌زاده، فرهود سعید ارشادی، شروین بدو
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: اختلالات روانی و حرکتی در کودکان
موضوع	: Psychomotor disorders in children
موضوع	: اختلالات روانی و حرکتی در کودکان -- بیماران -- توانبخشی
موضوع	: Psychomotor disorders in children -- Patients -- Rehabilitation
موضوع	: اسپاستیسیته -- بیماران -- توانبخشی
موضوع	: Spasticity -- Patients -- Rehabilitation
موضوع	: اختلالات حرکتی در کودکان -- تشخیص
موضوع	: Movement disorders in children -- Diagnosis
شناسه افزوده	: رحمانی، ناهید، ۱۳۵۹ -
شناسه افزوده	: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
شناسه افزوده	: University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences
رده بندی کنگره	: RJ۵۰۶
رده بندی دیویی	: ۶۱۸/۹۲۸۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۰۲۸۳۲۲

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نام کتاب: مداخلات تکامل حرکتی به هنگام در اختلالات نورون محرکه تحتانی در کودکان خردسال
مؤلفان: دکتر ناهید رحمانی - دکتر زهرا نوبخت - دکتر مسعود غریب - دکتر روشنگ وامقی - دکتر نیکتا حاتمی‌زاده -
دکتر فرهود سعید ارشادی - دکتر شروین بدو

ویراستار: آتوما فروحی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۸۹۹-۵-۳

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ اول: ۱۳۹۸

چاپ: ارشیا

ناشر: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نشانی: اوین، بلوار دانشجو، خیابان کودکان، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

تلفکس: ۲۲۱۸۰۰۸۱

با قدردانی از همکاری

● صفحه‌آرا: گروه گرافیکی ارشیا ● طراحی جلد: گروه گرافیکی ارشیا

همه حقوق نشر برای ناشر محفوظ است؛ هرگونه استفاده از متن به هر صورتی در قالب کتابچه، جزوه، تهیه CD آموزشی، تهیه نرم‌افزار، استخراج آزمون، ترجمه به دیگر زبان‌ها و استفاده از مطالب کتاب، اشکال، تصاویر و... بدون اجازه کتبی از ناشر غیر قانونی است.

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار.....
۹	فصل اول: کلیات.....
۹	تعریف.....
۱۰	گروه هدف.....
۱۱	سبب شناسی و تشخیص های افتراقی.....
۱۲	علائم و نشانه های بالینی.....
۱۳	نکات مهم در اخذ شرح حال و معاینه بالینی.....
۱۴	ارزیابی عملکرد حرکتی.....
۱۶	ارزیابی های آزمایشگاهی و پاراکلینیک.....
۱۷	بیماری هایی که باعث اختلال درنورون محرکه تحتانی می شوند.....
	فصل دوم: مداخلات درمانی برای علامت هیپوتونیا در کودکان با آسیب های نورون
۱۹	محرکه تحتانی.....
۱۹	هیپوتونیا.....
۱۹	گروه هدف.....
۱۹	تعریف.....
۲۰	ارزیابی.....
۲۳	مداخلات درمانی.....
	فصل سوم: مداخلات درمانی برای علامت ضعف عضلانی در کودکان با آسیب نورون
۲۷	محرکه تحتانی.....
۲۷	ضعف عضلانی.....
۲۷	گروه هدف.....

۲۷	تعریف.....
۲۷	ارزیابی.....
۲۸	مداخلات درمانی.....

فصل چهارم: مداخلات درمانی برای علامت کاهش دامنه حرکتی در کودکان با آسیب

۳۱	نورون محرکه تحتانی.....
۳۱	کاهش دامنه حرکتی.....
۳۱	گروه هدف.....
۳۱	تعریف.....
۳۲	ارزیابی.....
۳۲	مداخلات درمانی.....

فصل پنجم: مداخلات درمانی برای علامت اختلال تنفس در کودکان با آسیب نورون

۳۹	محرکه تحتانی.....
۳۹	اختلال تنفس.....
۳۹	گروه هدف.....
۴۰	تعریف.....
۴۱	ارزیابی.....
۴۱	مداخلات درمانی.....

فصل ششم: مداخلات درمانی برای علامت اختلال در کنترل پوسچر در کودکان با

۴۵	آسیب نورون محرکه تحتانی.....
۴۵	اختلال در کنترل پوسچر (وضعیت).....
۴۵	الف- ضعف حرکات بر خلاف جاذبه.....
۴۵	الف- ۱- ضعف حرکت سر بر خلاف جاذبه.....
۴۵	تعریف.....
۴۶	ارزیابی.....
۴۶	مداخلات درمانی.....
۵۰	الف- ۲- ضعف حرکت تنه بر خلاف جاذبه.....

۵۰	تعریف.....
۵۰	ارزیابی.....
۵۱	مداخلات درمانی.....
۵۲	ب- نبود واکنش‌های وضعیتی.....
۵۲	ب- ۱- نبود واکنش‌های تعادلی.....
۵۲	تعریف.....
۵۲	ارزیابی.....
۵۳	مداخلات درمانی.....
۵۴	ب- ۲- نبود واکنش‌های حفاظتی.....
۵۴	تعریف.....
۵۴	ارزیابی.....
۵۴	مداخلات درمانی.....

فصل هفتم: مداخلات درمانی برای علامت اختلال تحرک در کودکان با آسیب

۵۷	نورون محرکه تحتانی.....
۵۷	اختلال تحرک.....
۵۷	تعریف.....
۵۸	ارزیابی.....
۵۸	مداخلات درمانی.....

فصل هشتم: مداخلات درمانی برای علامت اختلال تعادل در کودکان با آسیب

۶۵	نورون محرکه تحتانی.....
۶۵	اختلال تعادل.....
۶۵	گروه هدف.....
۶۵	تعریف.....
۶۵	ارزیابی.....
۶۷	مداخلات درمانی.....
۷۳	منابع.....

۷۵		واژه‌نامه به ترتیب حروف انگلیسی
۷۸		واژه‌نامه به ترتیب حروف فارسی
۸۱		واژه‌یاب
۸۵		پیوست‌ها
۸۵		پیوست ۱
۹۶		پیوست ۲
۹۷		پیوست ۳
۹۸		پیوست ۴
۹۹		پیوست ۵
۱۰۱		پیوست ۶
۱۰۲		پیوست ۷
۱۰۳		پیوست ۸

سال‌های اولیه زندگی، مهم‌ترین و حساس‌ترین دوران برای تکامل مهارت‌های حرکتی درشت و ظریف کودک است. یعنی: ۱- اگر درمان‌ها و مداخلات مناسب برای تأخیر حرکتی در این دوره سنی انجام شود، عوارض این تأخیر، یعنی ناتوانی‌های حرکتی ماندگار رخ نخواهد داد یا از شدت بسیار کمتری برخوردار خواهد بود؛ ۲- به تدریج با عبور از این دوره مهم و حساس از تأثیر مثبت تحریکات محیطی بر رشد و تکامل حرکتی کودک دارای تأخیر حرکتی، کاسته می‌شود و امکان و فرصت کسب مهارت‌های حرکتی در حد نرمال یا نزدیک به نرمال، از دست می‌رود؛ به گونه‌ای که گاهی ممکن است دیگر در تمام طول عمر، قابل جبران نباشد.

شناسایی زود هنگام کودکان در معرض خطر اختلالات تکاملی حرکتی و یا کودکانی که در مراحل ابتدایی تأخیر تکاملی خود قرار دارند و فراهم کردن خدمات مداخله به‌هنگام و پیشگیری ثانویه از معلولیت‌های ناشی از این اختلالات و محدود کردن پیامدهای منفی ناشی از آن‌ها، امری بسیار مهم و ضروری است؛ اما علی‌رغم اهمیت تشخیص و مداخله به‌موقع برای اختلالات تکاملی حرکتی در کودکان، متأسفانه این اختلالات در کشور ما به درستی مدیریت نمی‌شوند.

دلایل این امر می‌تواند یک یا چند علت از علل زیر باشد: ۱- عدم تشخیص صحیح این اختلالات در سال‌های اولیه عمر؛ ۲- عدم ارجاع به‌موقع برای درمان و توانبخشی؛ ۳- عدم آشنایی کافی برخی متخصصان ذی‌ربط (کاردرمانگران و فیزیوتراپیست‌ها) با تکنیک‌ها و روش‌های مداخله‌ای زودرس (زیر دو سال) برای تأخیر در تکامل حرکتی و اختلالات حرکتی کودکان و عدم ارائه خدمات مناسب و مؤثر به مراجعان؛ ۴- فقدان دستورالعمل‌های علمی، مدون و مبتنی بر شواهد و مبتنی بر تجربیات متخصصان ذی‌ربط، برای مداخلات زودرس حرکتی.

مرکز تحقیقات توانبخشی اعصاب اطفال همراه با گروه‌های آموزشی کاردرمانی و فیزیوتراپی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی و نیز با همکاری چند تن از نورولوژیست‌های برجسته کشور در حوزه کودکان، در پاسخ به سفارش و با حمایت مالی دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با هدف فایق آمدن بر بخشی از کاستی‌هایی که در حال حاضر موجب تأخیر و اشکال در ارائه مداخلات به هنگام، مناسب و مؤثر به کودکان نیازمند مداخلات حرکتی می‌شود، در سال‌های ۹۴ تا ۹۶ نسبت به اجرای طرحی با هدف تدوین دستورالعمل‌ها (پروتکل‌ها)ی مدون مداخلات زودرس برای اختلالات تکامل حرکتی کودکان مبادرت نمود. کتاب حاضر که یک جلد از ۵ جلد کتاب تدوین شده در این ارتباط است و به اختلالات حرکتی ناشی از اشکال در نورون محرکه تحتانی می‌پردازد، حاصل تلاشی دو ساله است که در درجه‌ی اول بر اساس منابع علمی روز دنیا و در درجه دوم بر اساس تجربه و اجماع متخصصان ذی‌ربط تدوین شده است.

امید است با تدوین این کتاب (حاوی پروتکل‌های تشخیص و مداخله زودرس) و دسترسی دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته‌های کاردرمانی و فیزیوتراپی به آن، به خصوص افرادی که در اقصی نقاط کشور با نظام تشخیص و مداخلات زودرس تکاملی معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی همکاری دارند، گامی هر چند کوچک در راستای ارتقا سلامت کودکان این مرز و بوم برداشته باشیم.

دکتر روشنگر وامقی

مجری طرح تدوین پروتکل مداخلات زودرس
برای اختلالات تکامل حرکتی کودکان

اهداف یادگیری

پس از مطالعه این فصل، خواننده باید تعاریف، سبب‌شناسی و تشخیص‌های افتراقی، علایم و نشانه‌های بالینی بیماری، ارزیابی‌های عملکرد حرکتی، آزمایشگاهی و پاراکلینیک را بداند.

تعریف

اختلالات حرکتی با منشاء نورون محرکه تحتانی^۱ اختلالاتی هستند که به انحاء مختلف «واحد حرکتی»^۲ را درگیر می‌کنند. واحد حرکتی از ۴ بخش تشکیل می‌شود: ۱- یک نورون حرکتی در ساقه مغز یا شاخ قدامی نخاع؛ ۲- آکسون آن نورون، که همراه با آکسون سایر نورون‌های حرکتی مشابه، یک عصب محیطی^۳ را تشکیل می‌دهند؛ ۳- محل اتصال آکسون نورون حرکتی به عضله^۴؛ ۴- فیبرهای عضلانی که توسط هر نورون حرکتی، عصب‌دهی می‌شوند (تعداد فیبرهای عضلانی که توسط هر نورون حرکتی عصب‌دهی می‌شوند، در عضلات مختلف، بر حسب اندازه عضله و نیز ظرافت عملکرد آن عضله، متفاوت است) (شکل ۱).

1. Lower Motor Neuron (LMN)
3. peripheral

2. motor unit
4. neuromuscular junction